

Gemeente Den Haag
College van burgemeester en Wethouders
Postbus 12600
2500 DJ DEN HAAG

Gemeente
Leidschendam-Voorburg

Voorburg
Postbus 905
2270 AX Voorburg
Telefoon 14 070
Fax (070) 320 13 02
www.leidschendam-voorburg.nl
info@leidschendam-voorburg.nl

Datum 18 december 2012
Ons kenmerk 799476
Uw brief/kenmerk 201118657/10
Contactpersoon Dhr. Ing. D. Rietbergen
Telefoon 070-300 9640
Bijlagen Zienswijze Haaglanden op Nota Wervelender
Onderwerp Zienswijze windturbine Wolff Nederland Windenergie

Geacht college,

Hierbij dienen wij onze zienswijze bij u in op uw voornemen om ontheffing te verlenen aan het initiatief van Wolff Nederland Windenergie op het terrein van Ceva Logistics aan de Westvlietweg 7 in Den Haag. Hoewel wij samen met u binnen Haaglandenverband werken aan een klimaatneutrale regio en windenergie een belangrijke duurzame energiebron is, hebben wij procedurele bedenkingen en inhoudelijke bezwaren tegen het realiseren van een dergelijk grote windturbine nabij het woongebied van onze gemeente. Onze zienswijze gaat in op een aantal procedurele aspecten, het planologisch toetsingskader, bestuurlijke afspraken, aspecten ten aanzien van landschap en milieu en de 'tijdelijkheid' van het beoogde initiatief.

Procedurele aspecten

In de eerste plaats merken wij op dat u in de stukken, die bij het ontwerpbesluit ter inzage zijn gelegd, spreekt over 'ontheffing' en 'ontheffingsprocedure'. De voorliggende aanvraag is ingediend op 30 november 2012. Dat betekent dat op deze aanvraag de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) van toepassing is. Bij de invoering van de Wabo is de ontheffing als instrument om bouwen of gebruik in strijd met een bestemmingsplan mogelijk te maken komen te vervallen. Het ontwerpbesluit roept dus de vraag op of u de juiste procedure toepast om tot vergunningverlening voor dit project te komen.

Uit de stukken blijkt ook dat u voornemens bent een omgevingsvergunning voor de bouw van een windturbine te verlenen met toepassing van artikel 2.12, lid 1a onder 3, van de Wabo. Daarbij gaat het om de zgn. omgevingsvergunning met goede ruimtelijke onderbouwing. Wij merken op dat bij de stukken, die door u met het ontwerpbesluit ter inzage zijn gelegd, de vereiste ruimtelijk onderbouwing ontbreekt. Weliswaar is een aantal

Graag in uw antwoord datum en ons kenmerk vermelden.

rapporten omtrent ecologie, externe veiligheid en geluid alsmede een projectomschrijving bij het ontwerp gevoegd, maar van een integraal document waarin de stedenbouwkundige inpasbaarheid, toetsing aan vigerend beleid, beoordeling van de haalbaarheid, etc., van het project deugdelijk wordt onderbouwd is voor zover wij kunnen beoordelen geen sprake.

Planologisch toetsingskader

Uit de 'Bijlage activiteit afwijken bestemmingsplan' die bij het ontwerpbesluit is gevoegd maken wij op dat u het project hebt getoetst aan zowel het bestemmingsplan "Westvlietweg 1992", dat ten tijde van indiening van de aanvraag vigerend was, als aan de "Beheersverordening Vlietzone" die met ingang van 5 januari 2012 in werking is getreden. Met beide planologische regimes is het project in strijd.

Het ontwerpbesluit laat onduidelijk van welk planologisch regime u voornemens bent bij omgevingsvergunning af te wijken: het bestemmingsplan of de beheersverordening. Met andere woorden, u maakt niet duidelijk welk planologisch regime nu vigerend is, op welke onderdelen het project exact met dat planologisch regime in strijd is en waarom het vanuit oogpunt van goede ruimtelijke ordening aanvaardbaar is op de betreffende punten af te wijken van het vigerende planologisch regime.

Er van uitgaand dat de datum van indiening van de aanvraag bepalend is voor het bepalen van het vigerende planologisch regime, zou dat naar ons oordeel het bestemmingsplan "Westvlietweg 1992" moeten zijn. Het project voor de bouw van een windturbine op de voorliggende locatie is daarmee in strijd, zo kan worden vastgesteld. Kennelijk was echter ten tijde van de indiening van de aanvraag ook reeds een nieuw planologisch regime in voorbereiding, dat lopende de behandeling van de aanvraag ook in werking is getreden.

Wij vinden het opmerkelijk te moeten vaststellen dat het project ook met dit nieuwe planologisch regime (de "Beheersverordening Vlietzone") in strijd is. Vanuit oogpunt van goede ruimtelijke ordening had het voor de hand gelegen een ingreep met een zo grote kwalitatief-ruimtelijke impact bij de actualisering van het planologisch regime in te passen. Door dit niet te doen is naar ons oordeel bij het voorbereiden van besluitvorming rond dit project niet de vereiste zorgvuldigheid in acht genomen.

Hierop aansluitend merken wij op dat bij de vaststelling van de beheersverordening voor de Vlietzone expliciet is overwogen dat het doel van de verordening vooral is het vastleggen van de huidige planologische situatie en in sommige gevallen de bestaande feitelijke situatie. Aannee daarbij was eveneens expliciet, dat nieuwe ontwikkelingen in het gebied niet binnen 10 jaar zijn voorzien, met uitzondering van de gebiedsoverstijgende projecten Rotterdamsebaan (Trekvlittracé), de direct daarmee samenhangende ingrepen, waaronder het opschuiven van een deel van de golfbaan en het fietspad A4-Vlietzone

(Trekfietstracé). Wij vragen ons af hoe e.e.a. zich verhoudt tot het feit dat de aanvraag voor het voorliggende project op het moment van vaststellen van de beheersverordening al was ingediend. Gelet op de omvang van de windturbine, de visuele impact op de omgeving in wijde zin en de effecten op het gebied van de ruimtelijke kwaliteit, het woon- en leefklimaat, etc., *over de gemeentegrenzen heen* moeten wij vaststellen dat ook hier twijfel over voldoende aandacht voor het belang van een goede ruimtelijke ordening gerechtvaardigd is en sprake is van een onvoldoende zorgvuldige gang van zaken.

Bestuurlijke afspraken

In de provinciale 'Nota Wervelender' is voor de locatie A4 Prins Clausplein Den Haag besloten dat deze locatie van *gewenste* locatie in studielocatie is veranderd. "Een lijnopstelling blijkt hier zeer moeilijk realiseerbaar vanwege verschillende belemmeringen." In de aanvraag zien wij deze belemmeringen onvoldoende terug met een daarbij benodigde goede ruimtelijke onderbouwing van de wijze waarop deze belemmeringen worden weggenomen of anderszins opgelost.

Op de genoemde Nota Wervelender heeft het stadsgewest Haaglanden een zienswijze ingediend (zie bijlage) waarin is aangegeven dat er geen bestuurlijk draagvlak is voor windenergie binnen de regio, gelet op het dichtbevolkt stedelijk gebied. Wij zijn van mening dat het aantal potentiële locaties voor windenergie schaars zijn binnen Haaglanden en dat er, samen met de provincie Zuid-Holland zorgvuldig moet worden bekeken waar de ambities voor windenergie op land kunnen worden gerealiseerd.

Landschappelijke aspecten

Het initiatief is gelegen in de Vlietzone. In zowel onze gemeentelijke Structuurvisie Ruimte voor Wensen 2040, herijking 2012 als het Regionaal Structuurplan Haaglanden en de Provinciale Structuurvisie is de Vlietzone aangemerkt als belangrijke (groene) schakel tussen stad en land. Het gebied wordt ontwikkeld tot een robuust, (openbaar) toegankelijk en aantrekkelijk gebied voor groen, natuur, recreatie, landgoederen en sport, (recreatief) verbonden met Midden-Delfland en Vlietland, voorzien van een daarbij passende stedelijke ontwikkeling ontdaan van verrommeling en met een terughoudend vormgegeven, goed ingepaste infrastructuur. De plaatsing van een windturbine in de Vlietzone sluit niet aan bij de vastgestelde uitgangspunten.

De kwaliteiten water, groen en cultuurhistorie moeten dienen als uitgangspunten voor nieuwe ontwikkelingen. In het provinciale Beleidskader Historische Landgoederen en de Cultuurhistorische Analyse Vlietoever is er specifieke aandacht besteed aan de zichtlijnen vanaf (landgoederen aan) de Vliet. Wij constateren dat de beoogde windturbine is gesitueerd in een zeer waardevolle zichtlijn vanaf het rijksmonument Eemwijk. Ten aanzien van dit punt maken wij ernstig bezwaar.

Voorts maken wij bezwaar tegen de situering van de turbine ten opzichte van woningen en wijzen wij u in dit verband op de afstandsnorm die in Denemarken (het land met de

hoogste dichtheid aan windturbines) geldt tussen windturbines en woningen, om te voorkomen dat de turbines voor omwonenden te omvangrijk en opvallend zijn. In Denemarken geldt een absolute minimumafstand tussen turbines en woningen van vier maal de totale hoogte van de turbine. Aangezien de totale hoogte van de voorgestelde turbine 135 meter (type V90) of 150 meter (type V112) bedraagt, zou de minimale afstand tot woningen volgens deze Deense norm dus 540 meter respectievelijk 600 meter moeten bedragen. De feitelijke afstand van de beoogde turbine tot de dichtstbijzijnde woning bedraagt circa 335 meter. Uitgaande van de Deense referentiesituatie zal de turbine voor omwonenden te omvangrijk en opvallend zijn.

Welstand

Het initiatief is op verzoek van onze gemeente op 11 december 2012 voorgelegd aan de commissie van stichting Dorp, Stad & Land. Deze stichting verstrekt als onafhankelijk adviseur ondermeer adviezen op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en verzorgt welstands- en monumentencommissies voor circa 65 bij de vereniging Dorp, Stad & Land aangesloten gemeenten (vnl. in de provincies Zuid-Holland en Zeeland), waaronder ondermeer de gemeenten Leiden en Leidschendam-Voorburg.

Bij de beoordeling van het bouwwerk in relatie tot de omgeving zijn er strijdigheden met het door de raad van de gemeente Den Haag vastgestelde beleid geconstateerd. De bezwaren betreffen ondermeer de situering, de hoofdvorm en de architectonische uitwerking en de verhouding van het toegevoegde bouwwerk ten opzichte van het bestaande/de omgeving. Het bouwwerk, de voorgestelde windturbine voldoet niet aan de criteria van het gemeentelijke beleid van Den Haag en is derhalve strijdig met redelijke eisen van welstand

Opgemerkt wordt dat de windturbine is gelegen in de Vlietzone in de nabijheid van het Rijksbeschermd gezicht van Voorburg en aan de Vliet gelegen monumentale Buitens (o.a. in de zichtlijn op de belangrijke as van het Rijksmonumentale hoofdgebouw van Eemwijck gelegen aan de Vliet). De verhoudingsgewijs grote windturbine maakt een grove inbreuk op wat in de omgeving gebruikelijk is. De windturbine draagt bij aan een ernstige verstoring van de groene doorzichten, het slagenlandschap en de zichtassen (zie ook Cultuurhistorische Analyse Vlietoevers van de Gemeente Leidschendam-Voorburg). De windturbine is gesitueerd tussen 2 op de waardekaart aangeduide waardevolle gebieden (Locaties van historische industrie en een gebied met Groene doorzichten, slagenlandschap en zichtassen).

Milieuaspecten en normering

De inrichting valt onder artikel 3.13 van het Activiteitenbesluit. Uitgaande van de rapporten bij de aanvraag hebben wij de volgende opmerkingen.

Geluid (rapport Pondera)

Uit het akoestisch rapport blijkt dat bij de dichtstbijzijnde woningen in de Zeeheldenwijk maar net voldaan zal worden aan de norm van 47 dB voor het etmaalgemiddelde (Lden) en de norm van 41 dB voor het gemiddelde in de nachtperiode (Lnight). Daarbij merken wij op dat in het geluidrapport de afstand van de beoogde windturbine locatie tot de dichtstbijzijnde woningen op circa 355 m is gesteld, terwijl naar ons oordeel de afstand tot de dichtstbijzijnde woning (Broekweg 140) circa 335 m bedraagt. Wij vragen ons af of met de juiste afstand is gerekend.

Wij beoordelen dat de te verwachten geluidsbelasting op woningen vanwege de beoogde windturbine op deze locatie hinder voor inwoners van onze gemeente zal veroorzaken. De eerste reden hiervoor is dat de Nederlandse normering nooit uitgaat van 0% gehinderden en dat dit impliceert dat bij waarden op of net onder de norm nog altijd een significant deel van de bevolking (ernstige) hinder zal ondervinden.

De tweede reden is dat uit Deens onderzoek is gebleken dat dit type grote windturbines relatief veel laagfrequent geluid produceren. Dat type geluid draagt ver en veroorzaakt extra hinder bij nachtgemiddelde niveaus vanaf 35 dB. Sinds 1 januari 2012 geldt in Denemarken dan ook een strengere geluidsnorm voor laagfrequent geluid van windturbines.

Hoewel een Deense norm uiteraard niet van toepassing is op Nederlandse windturbines, is bij het beoogde windpark Lanakerveld nabij Maastricht toch aanvullend onderzoek verricht om vast te stellen hoe het laagfrequent geluid vanwege dit windpark zich verhoudt tot de Deense norm.

In het geluidonderzoek bij de aanvraag is naar ons oordeel ten onrechte geen aandacht geschonken aan de problematiek van laagfrequent geluid.

De derde reden waarom wij een windturbine op deze locatie vanuit geluidsaspect onacceptabel achten, is dat een extra geluidsbron zou worden toegevoegd nabij een woongebied dat al relatief hoog geluidsbelast is door nabijheid van rijkswegen A4 en N14, RandstadRail en het NS-rangeerterrein.

Externe veiligheid (rapport kwantitatieve Risicoanalyse)

Ingevolge het 'Handboek risicozonering Windturbines' wordt een cirkel om de windturbine getrokken vanuit de werpafstand bij overtoeren die bepaalt wat het maximale gebied is waarbinnen een windturbine een verhoogd risico tot gevolg heeft.

Wij missen in de beoordeling als aandachtspunten:

- De woningen in de Zeeheldenwijk;
- Randstadrail.

Het rapport vermeldt een onjuiste afstand van circa 380 meter tussen de turbine en de dichtstbijzijnde woning. Deze afstand bedraagt circa 335 meter.

In het rapport wordt geconcludeerd dat de windmolen op het terrein van Ceva voldoet aan de externe veiligheidseisen mits voldoende afstand gehanteerd wordt tot de gasleiding, spoorweg en rijksweg A4. Met name de afstand tot de A4 voldoet maar net aan de norm. Wij missen een onderzoek naar het uitsluiten van belemmeringen op het perceel die het onmogelijk zouden kunnen maken om de windturbine op de minimaal vereiste afstand (56 meter) van de A4 te kunnen realiseren.

Slagschaduw

Schaduweffecten van een draaiende windturbine kunnen hinder veroorzaken bij mensen. Een onderzoek naar slagschaduw dient uitgevoerd te worden binnen een afstand van 12 maal de rotordiameter (1344 m). Uit het onderzoek blijkt dat er bij meerdere woningen meer dan 5 uur per jaar slagschaduw hinder zal optreden. Om aan de norm van maximaal 5 uur per jaar te kunnen voldoen zal een stilstandvoorziening nodig zijn.

Wij zijn van mening dat inwoners van Leidschendam-Voorburg in geheel niet met slagschaduw mogen worden geconfronteerd. Verder vragen wij of het effect op de snelweg A4 en het effect op de veiligheid van automobilisten en andere weggebruikers voldoende is onderzocht.

Tijdelijkheid

In uw Coalitieakkoord 'Aan de slag' is opgenomen dat nu de gebiedsontwikkeling in de A4-zone meer tijd kost, uw coalitie mogelijkheden ziet om door private partijen tijdelijk windmolens te laten realiseren. U geeft daarbij aan dat voor een rendabele exploitatie van windmolens 'tijdelijk' minimaal 15 jaar betekent. Voor ons is het onduidelijk op welke wijze uw college deze tijdelijkheid wil en kan waarborgen.

Daarnaast willen wij uw college erop attenderen dat de plaatsing van de beoogde windturbine in grote mate gebruiksbepalingen oplegt voor omliggende gronden door de eigenaren. Wij zijn van mening dat een initiatief van dergelijke omvang niet past binnen de schaal van het gebied met vele verschillende (kleinschalige) eigendomsposities en uiteenlopende belangen.

Conclusie

Ons college zet zich in om binnen Haaglandenverband te werken aan een klimaatneutrale regio. Wij onderkennen daarbij dat windenergie een belangrijke duurzame energiebron is. Desondanks hebben wij overwegende bezwaren tegen het initiatief van de plaatsing van

Datum 18 december 2012
Ons kenmerk 799333
Pagina 7/7

Gemeente
Leidschendam-Voorburg

de windturbine. Met onze zienswijze geven wij aan dat er veel vragen en onduidelijkheden zijn waardoor bestuurlijk draagvlak van onze zijde ontbreekt. Wij verzoeken u bij de heroverweging geen medewerking te verlenen aan het initiatief.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

mr. ing. J. Eshuis
secretaris

drs. J.W. van der Sluijs
burgemeester

Afschrift aan:

- Griffie gemeente Leidschendam-Voorburg
- Gedeputeerde Staten provincie Zuid-Holland
- Stadsgewest Haaglanden
- Gemeente Rijswijk